

УДК 395 (477)

НОВИЙ ПОСІБНИК З ФРАЗЕОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ

Тетяна Космеда, Тетяна Осіпова

*Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка,
кафедра мовної і міжкультурної комунікації,
вул. Леся Курбаса, 2, 82100 Дрогобич, Україна,
ел. пошта: tkosmeda@gmail.com, tkosmeda@ukr.net*

*Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
кафедра української мови,
вул. Блюхера, 2-207 А, 61000 Харків, Україна,
ел. пошта: lingvos@meta.ua, ostaniya@mail.ru*

Подано концепцію нового посібника, укладеного з урахуванням зазначеної проблематики на підґрунті теоретичного і практичного доробку в галузі української фразеології, пареміології, пареміографії та фразеографії, сучасної методології та нових підходів до реалізації державних стандартів освіти. Актуалізовано проблему фахових джерел, що сприяють розвиткові мовної та комунікативної компетенції і формують лінгвоукраїнознавчу базу студентів як фразеологічну компетенцію мови.

Ключові слова: мовна, комунікативна, фразеологічна компетенції, фразеологія, пареміологія, пареміографія, фразеографія, концепція посібника, сучасна методологія, державні стандарти освіти.

Вивчення української мови в Польщі вмотивоване давніми історико-культурними зв'язками України й Польщі, сучасним розвитком міждержавних взаємостосунків, наявністю в Польщі української діаспори, що однак, як зазначає Мирослава Кавецька, „не є формальною еміграцією, а середовищем українських автохтонів, які жили на землях польсько-українського прикордоння і внаслідок історичних процесів стали громадянами Польщі” [3].

У системі вищої освіти Польщі україністика є традиційною і досить популярною галуззю, що пов'язано „зі щораз більшим зацікавленням культурою і літературою східних сусідів. Щодо останньої зазначають, що українська література часом є набагато цікавіша, ніж західна, тому потрібні перекладачі – знавці української мови, – щоб перекласти тексти польською” [1: 443]. Університети Варшави, Вроцлава, Кракова, Любліна, Ольштина, Познані, Щецина пролонгують українознавчі студії, започатковані ще в довоєнну добу.

Аналізуючи стан і перспективи дослідження й вивчення української мови в Польщі, сучасні фахівці зазначають, що сьогодні „великого значення набуває лінгвоукраїнознавчий підхід, що сприяє сприйняттю мовлення з погляду носіїв мови. Перешкодою в реалізації цього є брак (а може, й недоступність) відповідних посібників і семінарів, які б проводили в Україні для викладачів української мови за кордоном і які б підвищували мовну компетенцію самих учителів та поширювали знання про країну та її культуру” [3: 51].

У річищі цієї проблеми актуалізується питання наявності фахових джерел, що формували б лінгвоукраїнознавчу базу студентів і сприяли розвиткові мовної та

комунікативної компетенції. Серед останніх доробків варто виокремити посібник Богдана Сокола „Вчимося розмовляти українською”, Валентини Головки і Лариси Паламар „Українська мова. Посібник для іноземців”, „Mały słownik ukraińsko-polski — polsko-ukraiński” (1998) Мар’яна Юрковського і Василя Назарука; „Ukraińsko-polski słownik syntaktyczny” Ореста Співака і Маріана Юрковського (2003), 16 томів „Варшавських українознавчих зошитів” [1: 441]. Назвемо й цілком новий посібник „Українська мова для іноземців. Модульний курс”, укладений українськими викладачами Олександром Антонів та Любові Паучок (Львів, 2012), презентація якого відбулася у Львівському університеті в червні 2012 р.

Проблему сучасного підручника активно обговорюють, зокрема вона привернула увагу фахівців на конференції „Мова. Культура. Взаєморозуміння” в Дрогобицькому державному педагогічному університеті (2011 р.). Мовознавець С. Єрмоленко (Інститут української мови НАН України) наголошувала на безпосередніх зв’язках навчання рідної мови з реалізацією **принципу універсалізму мови**, її ролі в нерозривних процесах пізнання і виховання, у формуванні українознавчого світогляду, а також на особливому статусі національного підручника, покликаного щоденною практикою забезпечувати функціонування української мови [6: 248–251]. Під час Познанських наукових читань (Університет імені Адама Міцкевича, 2011 р.) також порушувалися питання української лінгводидактики у світлі Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти – засвоєння маркерів соціальних стосунків, правил і формул ввічливості, володіння фразеологізмами, оперування мовними комунікативними стратегіями і тактиками тощо.

І. Данецька абсолютно слушно зауважує, що в ХХ ст. з’являються підручники „нового покоління”, зокрема й для вивчення мови як іноземної. Дослідниця перераховує чинники, що, на її думку, окреслюють статус таких підручників, зокрема: 1) характеризуються комунікативною скерованістю; 2) переслідують ідею навчання, що зорієнтоване на того, хто навчається; 3) мають країнознавчу і культурологічну скерованість; 4) у мовному матеріалі відображають (або хоча би сигналізують) ті зміни в мові, що простежуються в останній час; 5) торкаються проблем сучасного світу; 6) зорієнтовані на подолання існуючих стереотипів стосовно представників будь-якої національності; 7) містять низку додаткового матеріалу, зокрема робочий зошит, аудіокасети, методичні посібники для викладачів; 8) вирізняються оригінальною й цікавою для того, хто навчається, системою вправ, що скерована на формування усіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності (як правило, при домінуванні мовлення і читання) [2: 535]. Перераховані чинники справді актуалізовані в останні роки, на них базуються (чи повинні базуватися) сучасні підручники.

На наш погляд, підручник має задовольняти пізнавальні потреби молоді, заінтригувати іноземну молодь Україною для актуалізації вивчення її мови. Чи не найкраще це можна здійснити через залучення широкого фразеологічного пласту. Адже відомості про українців є обмеженими. Зазвичай вони вичерпуються кількома стереотипами, на жаль, не завжди позитивними.

Фразеологія є тим мовним пластом, у якому найглибше закодований менталітет народу, його звичаї і традиції, система моральних уявлень і ціннісних орієнтирів. Для іноземного студента важливо розуміти інформацію, яку містять фразеологізми, адекватно сприймати, наприклад, підтекст газетних заголовків, у яких часто видозмінюють фразеологічні одиниці.

Одним із показників рівня знання мови, як відомо, є рівень володіння її фразеологією. Коли мовець вільно використовує в повсякденній комунікації фразеологізми, вміє їх правильно тлумачити, можна однозначно стверджувати, що це високий рівень володіння мовою.

Зважаючи на солідний теоретичний і практичний доробок у галузі польської пареміології, пареміографії та фразеографії від С. Адальберга до сучасних видань [4], доводиться констатувати, що українська фразеологія репрезентована в Польщі досить збіднено. Натомість українські академічні підручники з фразеології, що гідно, на високому рівні презентують наукові надбання в цій сфері, є складними для сприйняття іноземними студентами, які передусім зорієнтовані на засвоєння навичок мовлення, а отже, укладання посібників, що зарадили б у цій справі, є нагальним завданням сучасної вищої освіти.

У 2011 році Університет імені Адама Міцкевича в Познані видав навчальний посібник „Українська фразеологія: теорія, вправи, тести, словник (для студентів української філології)” за науковою редакцією доктора філологічних наук, професора Тетяни Космеди, в якому висвітлено основні питання фразеологічної теорії і зібрано певний практичний доробок з урахуванням *принципу диференційованого підходу*, адже „методика викладання і зміст підручників повинні бути різними для: 1) іноземних студентів-філологів, для яких мова є основним засобом їхньої професійної діяльності; 2) студентів-нефілологів, для яких українська мова є лише засобом здобуття майбутньої професії”, на що слушно вказує Лариса Паламар [8].

Мета посібника – допомогти польським студентам-філологам оволодіти знаннями з теоретичних проблем фразеології, а також виробити вміння й навички щодо використання цих знань на практиці, в „живому” повсякденному спілкуванні, надати студентам можливість брати участь в мовленнєвій діяльності, використовуючи фразеологічний фонд української мови. Навчання скероване передусім не на вивчення граматичних форм і системи слів, а формування комунікативної компетенції.

Зазначена мета визначає структуру посібника, що складається з чотирьох частин: теоретичної, двох частин практичного характеру, що містять відповідні вправи і тестові завдання, четверта частина – це словник, у якому за відповідними темами репрезентовано найпоширеніші фразеологізми, прислів'я і приказки української мови, а також невелика кількість популярних українських крилатих висловів, афоризмів.

Крім того, посібник містить словничок уживаних у ньому термінів, дефініції яких сформульовано відповідно до сучасних наукових поглядів, і список літератури, окрему частину якого складають корисні сайти.

Отже, структура посібника традиційна: починається він із передмови, що є важливою його частиною, оскільки націлює студента на певну форму роботи з посібником, ознайомлює з його змістом. Нагадаємо у зв'язку із цим слова відомого педагога Яна Парандовського про те, що „...перші слова — це „заспів”, вони задають тон, у них одразу ж виявляється характер і стиль усієї інформації.

Теоретична частина висвітлює ключові питання фразеології, зокрема такі, що становлять традиційний реєстр: широке і вузьке розуміння фразеології, її місце в загальномовній системі, визначення фразеологічних одиниць (ФО), механізми фразеологізації, джерельну базу фразеології, парадигматичні зв'язки у фразеологічній системі. Водночас узагальнено і визначено **проблемні питання фразеології**, подано **аналіз сучасного мовлення українців** на предмет

використання фразеологізмів (на прикладах «живого» мовлення, публіцистичних матеріалів), зроблено спробу описати доробок української **фразеологічної лексикографії** від Климентія Зиновієва (18 ст.) до сьогодні, що загалом становить певний інноваційний компонент у традиційному процесі творення підручників й відповідає сучасному поступу в цій галузі, що пов'язаний із пошуком „нових авторських концепцій, оригінальних підходів до реалізації державних стандартів освіти, підготовкою таких підручників, які б змістом, інформаційним наповненням, художнім оформленням відповідали соціокультурним запитам сучасного суспільства” [6: 249]. Отже, теоретичні матеріали, подані в посібнику, формують цілісне уявлення про фразеологію як сучасну мовну підсистему.

Для того, щоб теоретичний матеріал краще сприймали польські студенти, в процесі його подання до деяких важливих термінів чи терміносполучень дібрано польські еквіваленти, які подано в дужках.

У тексті посібника розставлено наголоси, оскільки українська акцентологія викликає великі труднощі в польських студентів, проте в односкладних словах наголоси не проставлялися, як відсутні вони переважно й у разі, коли в українській мові наголошений передостанній склад, що характерно для польської мови.

Друга і третя частини посібника, що містять вправи, завдання і тести на засвоєння теоретичного матеріалу, реалізують **принцип поєднання положень загальних теорій із практичним (мовним) матеріалом**, який є одним із керівних принципів укладання посібника. Вправи, запропоновані укладачами, – різноформатні й спрямовані на формування навичок володіння фразеологічним матеріалом, насамперед це вправи на знання теоретичного матеріалу (сформулювати теоретичні визначення, розрізнити типи фразеологізмів, встановити джерело походження фразеологізму), розширення фразеологічного лексикону (розкрити зміст фразеологізмів, дібрати фразеологізм до вислову, синонімічну або антонімічну пару, угрупувати фразеологізми за певними ключовими словами або поняттями), розвиток фразеологічної оперативності (закінчити прислів'я або доповнити їх „латками”, розподілити по колонках вільні сполучення й фразеологізми, знайти польські відповідники до українських варіантів), розвиток творчих здібностей (скласти з поданими фразеологізмами речення, замінити вільні сполучення в тексті фразеологічними одиницями, скласти гумористичну розповідь або написати твір-роздум на тему запропонованого фразеологізму, обґрунтувати значення фразеологізму) та ін. Подані тестові завдання віддзеркалюють попередню практичну роботу з фразеологічним матеріалом і здійснюють контроль за успішністю його засвоєння.

У процесі роботи над посібником його автори врахували стильові особливості цього жанру, що визначаються насамперед трьома основними чинниками, а саме: **цільовими функціями тексту, характером його змісту і психологічними можливостями** тих, хто працюватиме з текстом підручника. Їх автори намагалися неухильно дотримуватися.

У процесі навчання, як відомо, важливу роль відіграють вроджені рефлексії саморозвитку. Фізіологи школи І. Павлова зараховують до них рефлексії наслідування, свободи, дослідницький рефлекс і **рефлекс гри**. Не будемо зупинятися на способах реалізації цих рефлексів, зазначимо лише, що рефлекс гри є сьогодні досить популярним у методиці викладання дисциплін гуманітарного циклу. Рефлекс гри супроводжує людину все життя. У грі дорослі бачать можливість самоствердитися, їх приваблює невідомість: наслідок гри не завжди можна

передбачити. Важливим чинником підручника є тренувальні вправи. Тренувальна функція підручника – одна з найважливіших, що власне й виявляє його придатність. Вправи, що містяться в посібнику, відображають й елемент гри, однак цей принцип, можливо, треба розвинути більш послідовно.

Практичний корпус посібника, безперечно, потребує вдосконалення й поповнення, але автори покладаються на креативність викладачів, що користуються цим посібником, і пропонують зазначені вправи як зразкові на предмет різноманітності підходів до вирішення практичних завдань.

Сучасна лінгводидактика оперує поняттями **мовна компетенція, комунікативна компетенція** як показником „ступеня володіння мовою, що характеризується умінням використовувати синонімічні засоби, здійснювати перефразовування, відчувати багатозначність слова, його стилістичну та стильову приналежність, тобто усвідомлення мовленнєвої та дискурсивної норми, відмежовування семантично та стилістично правильного від неправильного тощо” [7: 149]. Розширюючи проблему мовної компетенції, формування **компетенції фразеологічної** розуміємо як один із шляхів реалізації загального завдання мовної підготовки студентів.

Фахівці зазначають, що „на відміну від традиційних принципів укладання підручників з української мови, де мовні факти подають згідно з лінгвістичним описом мови як особливої знакової системи, **функціонально-комунікативний метод** обов’язково враховує мету й наміри тих, хто навчається” [8: 42].

У цьому аспекті особливої уваги вартий українсько-польський фразеологічний словничок, що реалізує „основне завдання викладача — підготувати студента, який володіє вміннями комунікативно доцільно вживати мовні засоби у різних сферах і видах мовленнєвої діяльності не лише під час навчання в аудиторії, а й в позааудиторний час” і ґрунтується на **логіко-семантичному принципі**, що передбачає „оволодіння основними видами мовленнєвої діяльності” [8: 43–45].

У процесі роботи над словничком з’ясувалося, що, на жаль, до сьогодні немає жодного українсько-польського чи польсько-українського фразеологічного словника, тому спроба авторів посібника, як виявилось, малою мірою, але все-таки частково ліквідувала прогалину двомовної фразеографії. Це викликало труднощі, оскільки не було що наслідувати, на що спиратися. При цьому укладачі намагалися знайти польські відповідники до українських найбільш поширених фразеологізмів з метою не лише більш точного сприйняття матеріалу, але і його відтворення відповідно до рідної мовної картини світу; у разі, коли відповідники дібрати неможливо, подаються тлумачення польською мовою, що сприяє розширенню лексичного запасу і мовних компетенцій іноземних студентів.

За відсутністю відповідника виникали певні труднощі з перекладом. Наприклад, слово *сало* в паремії *Із сала невелика слава, тільки ласощі, та й без нього погано* було перекладено польськими колегами як *sadło*, але водночас було з’ясовано, що в польській мові це слово означає „внутрішній жир із неприємним запахом”, що в цілому руйнує семантику фразеологізму. Уточнено, що українське слово *сало* польською мовою називатиметься *sloninka*.

Відзначено також неточності щодо розуміння семантичних реалій фразеологізмів, що відбивалося на правильності перекладу. Наприклад, фразеологізм *сміятися на кутні* був потлумачений як „сміятися широкою, від вуха до вуха усмішкою”. Натомість він означає „плакати”. До речі, цей фразеологізм було запропоновано пояснити також українським студентам, але наслідок виявився

аналогічним, що свідчить про низький рівень фразеологічної компетенції носіїв мови і про необхідність її підвищувати.

Правильно відібраний країнознавчий матеріал, як видається, значно впливає на формування позитивного ставлення до української нації, України загалом, що протидіє етноцентризму. Фразеологія дає змогу ознайомити іноземних студентів з моральністю українців, їхньою історією, географією, природою, культурою, літературою, наприклад: *Без розсуду не твори суду* – не розібравшись у справі як слід, не поспішай із висновками; *Добре там живеться, де гуртом сіється й ореється* – гуртом ніяка робота не страшна; *Живі для людей, поживуть і люди для тебе* – працєю для громади, громада підтримає тебе, як прийде час; *Краще солом'яна згода, як золота звада* – мир завжди краще за сварку; *Люди не татари, дадуть і хліба і сметани* – у нужді громада завжди допоможе тим, хто потребує; *Ой за мостом, понад мостом трава зеленіє; за хорощим чоловіком жінка молодіє* – добре живеться жінці за хорощим чоловіком; *Козак із пригоршні нап'ється, а з долоні пообідає* – говорять про практичну людину, що не пропаде за будь-яких умов.

У річищі цієї проблеми виразно постає необхідність укладання **фразеологічних словників-мінімумів** як для іноземних, так і для українських студентів та школярів, що формувало б у них елементарну „фразеологічну базу”, необхідну для засвоєння українських художніх та публіцистичних текстів, складання зовнішнього незалежного оцінювання, участі в мовних конкурсах, вільного спілкування українською мовою і певною мірою реалізовувало б **принцип зв'язку з життям**, на якому сьогодні наголошують фахівці.

Отже, коли формувався словничок фразеологізмів, автори підручника насамперед враховували ті теми, що цікаві молодим людям, – дружба, любов, сім'я, народні прикмети, наприклад: *І в лиху годину не кідай дружину* – чоловік і жінка мають бути разом і в радості, і в горі; *Дівкою – калина, жінкою – ялина* – шлюб змінює людей: до заміжжя дівчина весела, красива й лагідна, бо безтурботна (красива й приваблива, як калина); після заміжжя – заклопотана, втомлена і тому в спілкуванні гостра (колюча, як ялина); *Хто родився вовком, тому лисіцею не бути* – людська сутність виявляється протягом життя і не витримує маскування; *Осінь муха боляче кусає* – спостереження за поведінкою комахи: із приходом холоду мухи зникають, але перед цим дуже кусаються; так і людина, недобре прощаючись, може заподіяти іншим неприємності.

У мовленні репрезентувалося те, що виокремлює українців як націю, розкриває їхні особливості, наприклад: *Не кажі „гон”, доки не перескочиш. Не кажі є, як риба в річці, а кажі є, як риба в руці* – не хвалісь наперед; *Брехнею світ пройдеши, та назад не повернешся* – брехня допомагає, але й стосунки ламає; *Рідна сторона – мати, чужа – мачуха* – рідний край завжди миліший, ніж чужий; *Жінка чоловікові – подруга, а не прислуга* – традиційні стосунки чоловіка й жінки в українській сім'ї; *Горщик узнають по звуку, а людину по словах* – від того, як людина говорить, залежить враження інших про неї.

При перевиданні підручника, як видається, треба врахувати чинник зв'язку із сучасністю більш послідовно і репрезентувати нові фразеологічні одиниці, що характеризують сучасне життя українців, наприклад: *Маємо те, що маємо* – змушені задовольнятися соціальною ситуацією, що існує сьогодні; *Спустити на гальмах* – нівелювати гостроту ситуації, провести якусь справу тихо, без розголосу; *Заховати в тінь* – приховати прибутки або їх джерела тощо. Цим матеріалом слід доповнити і словничок.

Частина посібника, що репрезентована українською мовою, зокрема теоретична, розроблена українськими вченими – доктором філологічних наук, професором Тетяною Космедою і кандидатом філологічних наук Тетяною Осіповою, які підготували й більшу частину вправ на закріплення матеріалу, викладеного в теоретичній частині, а також завдання тестового характеру й уклали термінологічний словничок. Польські еквіваленти до українських слів і фразеологізмів добирали викладачі Познанського університету імені Адама Міцкевича, які запропонували і частину вправ, передусім це доктор філології Марія Четирба, а також викладач Оксана Ерделі й аспірант Лукаш Малецький. Проект цього посібника належить професору Тетяні Космеді, яка й здійснювала загальне керівництво й наукове редагування посібника.

Підручник, як відомо, може бути якісним тільки за тієї умови, якщо його автори добре розуміють своїх потенційних читачів, з ними працюють, знають типові помилки їхнього мовлення та проблеми, що виникають при засвоєнні необхідного матеріалу. Усе це враховувалося при підготовці посібника, оскільки авторський колектив був створений із залученням теоретиків і практиків, викладачів, що мають тривалий досвід викладання української мови як іноземної, а тому, як видається, категорія адресата, спрямованість на визначеного суб'єкта навчального процесу, який повинен сприймати інформацію, відображена в підручнику наскрізно.

Для цього використані необхідні специфічні засоби маніфестації матеріалу, зокрема теоретичний матеріал цілком спроектовано на формування нормативного усного та писемного мовлення, вироблення відповідних умінь та навичок. Стосовно сказаного доречно нагадати вислів одного з відомих мислителів – теоретика дидактики Г. Ліхтенштейна: „Те, що ви змушені були відкрити самі, залишає у вашій свідомості доріжку, якою ви можете знову скористатися, якщо в цьому виникне необхідність”.

Крім того, посібник пройшов апробацію на спецсемінарі з української мови для студентів-філологів українського мовно-літературного факультету імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка ХНПУ імені Г. С. Сковороди, підтвердивши свою актуальність і практичність. Матеріал сприймається цілісно, орієнтує студентів на пошукову роботу при виконанні курсових робіт з української мови, завдання відповідають кваліфікаційним вимогам, вимагають теоретичної підготовки студентів, певного мовленнєвого рівня, а отже, цілком реалізують мету контролю засвоєння студентами теоретичного матеріалу з фразеології.

Автори посібника, що репрезентується, усвідомлюють перспективу української лінгводидактики, яку засвідчує цей посібник, – необхідність укладання серії підручників з орієнтацією навчання українській мові як іноземній. Крім того, найближчими перспективами творчої групи передбачено доповнення і вдосконалення цього видання в теоретичному і практичному аспектах, укладання фразеологічних словників, що має спрацьовувати на підвищення мовної і комунікативної компетенції польських студентів-філологів.

Щоб студенти стали більш активними, очевидно, необхідно запропонувати творчі вправи на розвиток уміння креативно використовувати фразеологічний пласт, здійснювати трансформації з фразеологізмами, що сьогодні найбільш поширено в публіцистичному стилі, наприклад: *не все шахтарям масляна; дотягли лямки до фінансової ямки; демократична коса натрапила на республіканський камінь; хто прийшов служити своїй державі, той має дбати про свою мову* [7: 151–153].

Найбільш злободенними проблемами освіти є підручники, що відповідають сучасним світовим стандартам, основним принципам дидактики, відображають національні традиції, адже якісні підручники і навчальні посібники – дзеркало сучасної науки, запорука її розвитку, тому одним із перспективних проєктів українських авторів є й укладання такого ж сучасного посібника для українських студентів, що потребує поглиблення його в теоретичному та історичному планах і розробки більш складних контрольних завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баранівська О. Стан і перспективи дослідження й вивчення української мови в Польщі / Оксана Баранівська // Вісник Львівського університету. Серія філол. – Вип. 34. – Ч. II. – С. 438–444.
2. Данецька И. Из опыта создания учебников нового поколения (на материале учебных комплексов „Как дела?“) // Rossica Olomucensia XXXVIII (za rok 1999). 2 Cast. – Olomouc, 2000. – S. 53–540.
3. Кавецька М. Специфіка викладання української мови в Польщі / Мирослава Кавецька // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2008. – № 3. – С. 48–52.
4. Крайчинська Г. Фразеологія у польських пареміологічних та лексикографічних джерелах / Галина Крайчинська // Проблеми слов'янознавства. – Вип. 52. – С. 168–178.
5. Космеда Т. Українська фразеологія: теорія, вправи, тести, словник (для студентів української філології) / Тетяна Космеда, Тетяна Осіпова, Марія Четирба, Лукаш Малецький, Оксана Ерделі / наук. ред.: докт. філол. наук, проф. Т. Космеда. – Познань: Університет імені Адама Міцкевича, 2011. – 204 с.
6. Мова. Культура. Взаєморозуміння : зб. наук. праць / за заг. ред. проф. Т. А. Космеда. – Дрогобич : Коло, 2011. – Вип. 1. – 372 с.
7. Осіпова Т.Ф. Паремії як репрезентанти мовлення сучасної людини / Т. Ф. Осіпова // Лінгвістичні дослідження : зб. наук. праць / За заг. ред. проф. Л. А. Лисиченко. – Харків, 2007. – Вип. 21. – С. 149–157.
8. Паламар Л. Принципи укладання підручника з української мови для іноземних студентів / Лариса Паламар // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Львів, 2008. – Вип. 3. – С. 40–47.

Стаття надійшла до редакції 05.02.2013

доопрацьована 10.02.2013

прийнята до друку 18.02.2013

A NEW GUIDE IN UKRAINIAN PHRASEOLOGY FOR FOREIGN STUDENTS: A CONCEPTUAL FRAMEWORK

Tetyana Kosmeda, Tetyana Osipova

*Ivan Franko National Pedagogical University,
Department of Language and Intercultural Communication,
2 Kurbas Str., 82100 Drohobych, Ukraine
e-mail: tkosmeda@gmail.com*

*Hryhoriy Scovoroda Kharkiv National Pedagogical University,
Department of Ukrainian Language,
2-207 A Blucher Str., 61000 Kharkiv, Ukraine,
e-mail: lingvos@meta.ua*

Modern lingo-didactics actualizes the problem of professional sources that contribute to the development of linguistic and communicative competence and form a language and country study base of students as phraseological linguistic competence. The article deals with the concept of a new textbook, developed while keeping the above-mentioned problem in mind, on the basis of theoretical and practical work in the sphere of Ukrainian phraseology, paremiology, paremiography and phraseography, current methodology and new approaches in realizing governmental standards of education.

Key words: linguistic, communicative, phraseological competence, phraseology, paremiology, paremiography, phraseography, the concept of a guide, current methodology, state educational standards

**НОВЫЙ УЧЕБНИК
ПО ФРАЗЕОЛОГИИ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА
ДЛЯ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ: КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ**

Татьяна Космеда, Татьяна Осипова

*Дрогобычский государственный педагогический университет имени Ивана Франко,
кафедра языковой и межкультурной коммуникации,
ул. Леся Курбаса, 2, 82100 Дрогобыч, Украина,
эл. почта: tkosmeda@gmail.com, tkosmeda@ukr.net*

*Харьковский национальный педагогический университет им. Г. С. Сковороды,
кафедра украинского языка,
ул. Блюхера, 2-207 А, 61000 Харьков, Украина,
эл. почта: ostaniya@mail.ru, ostaniya@mail.ru*

Представлена концепция нового учебника, созданного с учетом указанной проблематики на основе теоретического и практического наследия в области украинской фразеологии, паремиологии, паремиографии и фразеографии, современной методологии и новых подходов к реализации государственных стандартов образования. Актуализировано проблему профессиональных источников, которые способствуют развитию языковой и коммуникативной компетенции и формируют лингвострановедческую базу студентов как фразеологическую компетенцию языка.

Ключевые слова: языковая, коммуникативная, фразеологическая компетенции, фразеология, паремиология, паремиография, фразеография, концепция учебника, современная методология, государственные стандарты образования.